

Polderjihadi's

Joep Bakker (Redactie Tijdschrift Pedagogiek)

URN:NBN:NL:UI:10-1-100768// PED201402

Komkommertijd wilde het de voorbije zomer maar niet worden. Nou is komkommertijd sowieso een vreemd begrip. Het bestaat enkel bij de gratie van het feit dat ook journalisten weleens op vakantie willen gaan en gedurende die periode ons onthouden van hun venster op de wereld. Maar dit jaar stelden ze hun vakantie uit, waren ze niet uit de redactie burelen weg te slaan en zullen ze overuren hebben gedraaid. Komkommertijd? De heetste zomer sinds tijden zult u bedoelen!

Het was een hele trits: MH17, Oekraïne, Gaza, Koerdistan, Kalifaat. En daar moet wat mij betreft ook nog Ferguson en, het dichtst bij huis, de Jihadi's uit de Schilderswijk (maar niet alleen uit de Schilderswijk) aan toegevoegd worden.

Wat beweegt die jongens, want het zijn meestal jongens, om zich bij zo'n groepering als de Islamitische Staat (IS) te willen voegen? Zich daar in elk geval door geïnspireerd te voelen?

Ik lees van alles over IS, het voormalige ISIS, maar ook daar hadden we tot een paar maanden terug nog nooit van gehoord.

Het zijn overwegend politieke beschouwingen. Ze gaan over elkaar bestrijdende rebellen groepen in Syrië die, nader bezien, net als elders in het Midden-Oosten, een strijd tussen shi'ieten en sunnieten betreft. "Mensenrechtengroepen melden dat strijders van ISIS in Mosul van wijk naar wijk gaan om tegenstanders en niet-sunnieten te vermoorden," lees ik in de NRC van 5 juli. En op 11 augustus meldt Nieuwsuur dat tienduizenden jezidi's die aan de moorddadige handen van IS wisten te ontsnappen, hun toevlucht op de berg Sinjar hebben gezocht en daar onder de meest erbarmlijke omstandigheden trachtten te overleven.

Maar over de motieven van die jongens uit de Schilderswijk, overwegend van Marokkaanse herkomst, lees ik weinig. Het zijn historici en politicologen die op de opiniepagina's van de kranten hun licht op de problematiek laten schijnen.

■ Correspondentieadres: j.bakker@pwo.ru.nl

Psychologen, sociologen, pedagogen: ze laten opvallend in de krantenkolommen verstek gaan.

Nou ja, niet helemaal.

In de NRC van 18 augustus schrijft cultuur-psycholoog Paul Voestermans dat “ze (hij doelt op de IS-jongens) tegen het Westen zijn waarvan ze wel de smartphone, internet, wapens en tanks overnemen maar niet de zorg om onszelf.” En hij besluit met: “Ze geven geen zier om een beter leven voor allen.”

Ik schiet er eerlijk gezegd weinig mee op. Voestermans komt immers niet verder dan een constatering. Een verklaring, al is het maar een hypothetische, voor de aantrekkelijkheid van de IS-beweging voor de jongens uit de Schilderswijk, blijft uit.

Ook socioloog Marcel van Dam komt in zijn column in de Volkskrant van 28 augustus niet veel verder dan wat getast in het duister. “Met een onbeschrijflijke wreedheid worden door strijders van IS onschuldige burgers vermoord, liefst voor het oog van de camera’s. Niettemin lijkt die organisatie veel moslimjongeren, ook bij ons, te inspireren. Daar moet een reden voor zijn. Waarom kennen we die niet?” besluit hij zijn column wanhopig.

Martin Sommer, politiek commentator van diezelfde Volkskrant, weet met een sneer aan het adres van van Dam, wel de reden te noemen en ik vrees dat velen er genoeg mee nemen: “Nederlanders en vooral Nederlandse sociaaldemocraten denken tot hun laatste snik dat de mens het goede wil. Nu moet Marcel de gedachte toelaten dat er ook slechte mensen rondlopen. Heel veel slechte mensen. De gedachte dat alle woede, gewapende opstand en terreur is ingegeven door armoede en achterstelling, gaat niet meer op.” Punt uit.

Zogezegd het *nature-nurture*-debat in broekzakformaat.

Op zoek naar de echte antwoorden besluit ik me te verdiepen. Ik herlees het eerder in *Pedagogiek* (2011, 31(2)) verschenen artikel van Trees Pels en Doret de Ruyter over radicaliserende moslimjongeren. Omdat volgens de auteurs nog zoveel onbekend is ontvouwen ze een ambitieuze agenda van onderzoek die zich specifiek op de socialisatiefunctie van ouders en onderwijs richt. Maar ik raak weer danig in de war wanneer ik door een bijna vuistdikke rapportage van empirisch onderzoek blader die door bureau Driessen in mei jl. in opdracht van de Politieacademie in Apeldoorn werd uitbracht¹. Aan die publicatie werd door de media, behoudens berichten in Trouw en NRC, nauwelijks aandacht besteed. Toch is die m.i. een *must* voor eenieder die zich in de leefwereld van jongeren – alloch- en autochtoon – in de achterstandswijken van Nederland wenst te verplaatsen. Het thema is weliswaar niet radicalisering, laat staan jihadisering, maar criminaliteit en criminalisering, maar het is o, zo verleidelijk parallellen tussen het een en het ander te trekken.

Worden in het rapport tal van hardnekkige mythen ontzenuwd (bv. de disproportione criminaliteit onder jongeren van Marokkaanse komaf), de belangrijkste conclusie is nog wel dat ouders en school er nauwelijks toe doen, maar

dat van de min of meer toevallig ontstane vriendengroep de grootste invloed op crimineel gedrag uitgaat. Het blijkt volgens het oud adagium 'wie met pek omgaat, die wordt ....' te verlopen. En raken de vrienden uit het oog, dan is het met de criminele carrière ook gauw gedaan.

Zou het nou echt: dat je voor criminaliteit jihadisme kunt invullen?

Hoewel iets wijzer geworden, waag ik het er maar niet op. Een tweetal ministers, die weten het wel.

Gebroederlijk staan ze naast elkaar: Opstelten en Asscher. Stoer en vastberaden kondigen ze nieuwe wetgeving aan. "Rechtstaat moet spierballen tonen," zegt de een. "Jihadisten zal hun eventuele tweede nationaliteit worden ontnomen," zegt de ander. Maar beiden zien hen het liefst in het gevang.

Ik zou zeggen, op straffe door Sommer c.s. een softie genoemd te worden: ga ook eens met ze praten, met die jihadisten in de dop. Ik betwijfel of de meesten, daarginds aangekomen wel in staat zijn een hand, laat staan een hoofd af te hakken. Nogmaals: ga ook eens met ze praten. En aangenomen dat dat grondig, maar ook een beetje onbevangen gebeurt: misschien dat we dan tenminste het begin van een verklaring voor hun gedrag kunnen vinden.

Noot

- 1 Te downloaden: [https://www.piresearch.nl/files/1683/driessen+e.a.+\(2014\)+de+ontwikkeling+van+de+criminaliteit+van.pdf](https://www.piresearch.nl/files/1683/driessen+e.a.+(2014)+de+ontwikkeling+van+de+criminaliteit+van.pdf)